

De resterende hoofdstukken van het boek zijn grofweg onder te verdelen naar twee invalshoeken. Enerzijds wordt in twee hoofdstukken een beeld geschetst van steeds één welbepaald cluster van culturele opvattingen over goed en kwaad. Hierbij gaat het aan de ene kant om de rol van eer in Marokkaanse en Turkse culturen en de conflicten (H. 3. Yücel YEŞİLGÖZ en Sadik HARCHAOU) en aan de andere kant om de Afro-Surinaamse wereldbeschouwelijke voorstelling 'winti' (H. 4. Ineke VAN WETERING). De tweede invalshoek betreft een bespreking van problemen van culturele diversiteit in relatie tot een welbepaalde institutie en/of procedure. Hierbij gaat het achtereenvolgens om: de Nederlandse politie (H. 5. Dirk KORF), de raad voor de kindbescherming (H. 6. Brenda CARINA OUDE BREUIL), de psychiatrische rapportage *pro justitia* (H. 7. Mieke KOMEN), detentie (H. 9. Martin MOERINGS en Marieke POST), reclassering (H. 10. Miranda BOONE) en slachtofferhulp (H. 11. Joep HANRATH).

Het werk is bijzonder gevarieerd en lezenswaardig. De invalshoek is sterk praktisch gericht en het boek biedt dan ook in de eerste plaats een inzichtelijk beeld van de feitelijke situatie in de Nederlandse strafrechtstelsel in relatie tot culturele diversiteit. Vooral voor de praktijk is het werk daardoor interessant en bevat het verschillende belangrijke lessen evenals aanknopingspunten voor beleid. In die zin zou het een wezenlijke bron van inspiratie kunnen zijn voor België.

Kritiek is natuurlijk altijd mogelijk, ook in dit geval. Zo zijn niet alle hoofdstukken in theoretisch opzicht even goed onderbouwd. Daarnaast is het geheel ook niet bijzonder coherent qua begripsbepaling en in het verlengde hiervan zijn de conceptuele en analytische onderscheiden niet in alle hoofdstukken even zuiver. Dit alles kan echter gezien worden als een min of meer logisch gevolg van de opzet en aard van het werk. In die zin doet het dan ook weinig afbreuk aan de praktische waarde ervan, die bij de auteurs ook duidelijk voorop stond.

Jogchum VRIELINK

I. AERTSEN, S. CHRISTIAENSEN, L. HOUARDY en D. MARTIN, *Vademecum: Politie slachtofferbejegening*, Gent, Academia Press, 2002, 416 p.

Het betreft hier een tweede uitgave (2002). Uiteraard moet dit boek geëvalueerd worden, in navolging van de eerste uitgave, waarvan de kwaliteit reeds als zeer goed mag bestempeld worden.

Onmiddellijk valt op, dat alles nog in de oude politiestructuur is ingebed, (wat te betreuren valt), maar toch werd, zoals in de inleiding gesteld, zoveel mogelijk geanticipeerd op de politiehervorming. Hetzelfde kan gezegd worden wat betreft de omzetting van Belgische frank naar euro.

De gebruikte methodologie en systematiek zijn kwalitatief hoogstaand en gedetailleerd uitgevoerd. Het boek is logisch opgebouwd en is een deugdelijk naslagwerk voor politiemensen, maar ook die deskundigen die zich in de periferie van het politiewerk bewegen.

Toch één opmerking: schadevergoeding en -herstel werden beter niet als Hoofdstuk II gebracht, maar verschoven naar het einde van het boek. Slachtofferbejegening en hulpverlening gaan chronologisch aan de schadevergoeding vooraf, maar dit is wellicht een suggestie voor een derde uitgave.

Terecht worden er in dit boek conclusief natuurlijk personen als slachtoffer besproken. Vanuit dit uitgangspunt komen politionele aspecten aan bod waardoor alle gevolgen zowel op financieel, materieel, lichamelijk, psychologisch, sociaal en juridisch gebied worden afgedekt. De inhoudsopgave, de structuren en de bijlagen optimaliseren als toegankelijkheid van het geheel in een hoge mate.

Ook de bronvermelding is zeer verzorgd gebracht, vrij volledig en thematisch geclusterd. Eigenaardig is wel dat er geen verwijzing is naar het boek *Slachtofferbejegening* (W. BRUGGEMAN, P. DE BROUWER, H. DE JONGE, Maklu, 1997).

Op pagina 197, zou ik het “Willen en kunnen” modiëren tot “Kunnen en willen”, dit om redenen van logica.

Ook is het wellicht nuttig om ook in hoofdstuk III meer aandacht te besteden aan zelfhulpprogramma's die trouwens steeds frequenter ontstaan, en die tot hoofddoelstelling hebben om slachtoffers van gelijkwaardige criminele feiten te verenigen. Ook politie moet hier op een volwassen wijze mee samenwerken. De privacy van het slachtoffer zou ook meer kunnen worden uitgediept.

Voor de rest kan ik alleen mijn bewondering uitdrukken voor de samenstelling en de kwaliteit van dit boek, dat eigenlijk als naslagwerk minstens bij iedere politiedienst beschikbaar zou moeten zijn.

Willy BRUGGEMAN

F. MÉGRET, *Le Tribunal Pénal International pour le Rwanda*, Parijs, Ed. Pedone, 2002, 249 p.

Internationaal strafrecht en de juridische instellingen die zich met dit recht bezighouden bevinden zich ontegensprekelijk in een expansieve fase.⁴ Van een project dat de Koude Oorlog slechts overleefde bij de gratie van een kleine groep enthousiastelingen in de marge van de politieke actualiteit is het internationaal strafrechtproject⁵ vandaag uitgegroeid tot een belangrijk element van de internationale politiek. De grote sprong voorwaarts vond plaats in de jaren negentig, meer bepaald in het domein van het internationaal humanitair recht en tegen de achtergrond van de explosie van geweld in Joegoslavië. Niet sinds Tokio en Neurenberg, schreven twee commentatoren toen, had de wereld zoveel interesse betoond voor oorlogsmisdaden en de daaruit voortvloeiende individuele internationaal-strafrechtelijke verantwoordelijkheid.⁶ De eerste institutionele manifes-

---

4. Zie b.v. I. TALLGREN, “The Sensibility and Sense of International Criminal Law”, *European Journal of International Law* 2002, 13, 562.

5. Met de term ‘internationaal strafrecht project’ wordt in deze bespreking verwezen naar het project om het internationaal strafrecht en haar rol in de internationale politiek te versterken. Eén van de centrale premissen van het project is dat er in de wereld vandaag een grote nood bestaat aan méér internationaal strafrecht, waarmee dan (vandaag) vooral wordt bedoeld dat er een dringende behoefte is aan een veel grotere afdwinging van de bestaande internationaal-strafrechtelijke normen dan tot nog toe het geval is. Het is een politiek project van sociale transformatie in de zin dat diegenen die in het project geloven ervan overtuigd zijn dat ‘meer internationaal strafrecht’ uiteindelijk zal leiden tot een meer rechtvaardige wereld. Het is een historisch project dat teruggaat tot ten minste het begin van de twintigste eeuw.

6. MCCORMACK en SIMPSON, “The International Law Commission’s Draft Code of Crimes Against Peace and the Security of Mankind”, *Criminal Law Forum* 1994, 5, 3.